

ВЗАЄМОДІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ З НАЦІОНАЛЬНИМИ ПАРЛАМЕНТАМИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Лісабонський договір, який набрав чинності 1 грудня 2009 року, зробив значний крок у розвитку європейської інтеграції, визначивши також і роль національних парламентів у Європейському Союзі (ЄС). Подібні нормативні положення підкреслюють важливість багаторівневого парламентського співробітництва для забезпечення демократичної легітимності та прозорості процесу ухвалення рішень в ЄС. Крім того, дослідження взаємодії між Європейським Парламентом і національними парламентами країн-членів ЄС є актуальним і доцільним, оскільки воно дозволяє глибше зрозуміти механізми забезпечення підзвітності та ефективного функціонування ЄС як багаторівневої політичної системи. Важливість дослідження взаємодії між Європейським Парламентом і національними парламентами полягає не тільки у сприянні кращому розумінню процесів ухвалення рішень в ЄС, які впливають на всі країни-члени та їх громадян, але і може допомогти визначити ефективність контрольних механізмів, що застосовуються національними парламентами для забезпечення дотримання принципу субсидіарності в європейському законодавстві. Також, вивчаючи проблему взаємодії інститутів законодавчої влади, створюється підґрунття для розуміння та оцінки внеску національних парламентів у розробку та оцінку політики ЄС у сфері свободи, безпеки та правосуддя, що є ключовими елементами забезпечення прав та свобод громадян ЄС.

Загалом, Лісабонський договір надає національним парламентам кілька важливих функцій у системі ухвалення рішень в ЄС. Однією з основних ролей є перевірка проектів законів ЄС на предмет дотримання принципу субсидіарності [1]. Це означає, що рішення мають ухвалюватися на найнижчому рівні влади, де вони можуть бути ефективно реалізовані, і лише в разі необхідності на рівні ЄС. Така перевірка дозволяє забезпечити, що законодавство ЄС не порушує компетенцію національних урядів та парламентів. Крім того, національні парламенти беруть участь у перегляді договорів ЄС і в оцінці політики у сферах свободи, безпеки та правосуддя. Саме такі функції дозволяють національним парламентам активно впливати на формування та реалізацію політики ЄС, забезпечуючи тим самим більшу демократичну легітимність та підзвітність.

Лісабонський договір також визначає, що Європейський парламент і національні парламенти повинні спільно визначати організацію та сприяння ефективного і регулярного міжпарламентському співробітництву в рамках ЄС [1]. Дане положення має велике значення для забезпечення координації та узгодженості політичних дій на різних рівнях управління.

Важливо, що у 2009 та 2014 роках Європейський Парламент прийняв резолюції, спрямовані на розвиток відносин між Європейським Парламентом та національними парламентами, які визначають рамки для співпраці,

включаючи регулярні зустрічі, обмін інформацією та спільні ініціативи. Такий підхід сприяє зміцненню взаємодії між парламентами та забезпеченню більш прозорого та підзвітного процесу ухвалення рішень.

В Резолюції Європейського Парламенту від 7 травня 2009 року про розвиток відносин між Європейським Парламентом та національними парламентами відповідно до Лісабонського договору (2008/2120(INI)), вказується на посиленні ролі парламентів у системі влади [2]. Слід зауважити, що парламентаризація ЄС є важливим етапом у розвитку демократичних інститутів та забезпеченні ефективного управління в рамках Союзу. Передусім, це передбачає значне зміцнення ролі парламентських інституцій як на європейському, так і на національному рівнях. Парламентаризація ЄС повинна спиратися на два фундаментальні підходи: розширення повноважень Європейського Парламенту щодо всіх рішень Союзу та посилення повноважень національних парламентів щодо їхніх урядів.

Видається, розширення повноважень Європейського Парламенту є необхідним для забезпечення більш демократичного процесу ухвалення рішень у ЄС, так як саме Європейський Парламент є єдиним органом, який безпосередньо обирається громадянами ЄС, що надає йому особливої демократичної легітимності. Зміцнення його ролі дозволить ефективніше представляти інтереси громадян на європейському рівні. Крім того, розширення повноважень Європейського Парламенту дозволить йому відігравати більш активну роль у законодавчому процесі, контролі за виконавчою владою та управлінні бюджетом. Посилення повноважень національних парламентів забезпечить ефективний контроль за діяльністю урядів у контексті їхньої участі в ухваленні рішень на рівні ЄС та зміцнить принцип субсидіарності. В підсумку, впровадження ідеї посилення ролі парламенту у ЄС та на національних рівнях сприятиме зміцненню демократичних інститутів, прозорості та підзвітності в ЄС, що є важливим кроком на шляху до більш інтегрованого та демократичного ЄС.

Варто звернути увагу також на форми взаємодії між Європейським Парламентом і національними парламентами країн-членів ЄС. Однією з важливих форм співпраці є спільні парламентські засідання, що обговорюють горизонтальні теми, які виходять за межі компетенції одного комітету. Подібні засідання дозволяють розглядати питання, що мають міжгалузевий характер, і сприяють координації політик на різних рівнях управління. Крім того, регулярні спільні засідання комітетів є теж важливою формою співпраці, так як вони дозволяють комітетам обмінюватися інформацією, координувати діяльність і розробляти спільні стратегії. У свою чергу, спеціальні міжпарламентські зустрічі на рівні комітетів за ініціативою Європейського Парламенту або парламенту держави-члена, яка головує в Раді, сприяють більш тісній співпраці та обміну досвідом між комітетами національних парламентів і Європейського Парламенту, а міжпарламентські зустрічі на рівні голів комітетів дозволяють керівництву комітетів обговорювати стратегічні питання і координувати діяльність на більш високому рівні. Співпраця на рівні голів парламентів в рамках Конференції спікерів парламентів Європейського Союзу сприяє зміцненню зв'язків між парламентами та узгодженню їхньої діяльності на стратегічному рівні, а візити депутатів національних парламентів до Європарламенту для участі у засіданнях відповідних профільних комітетів

дозволяють обмінюватися досвідом і покращувати взаєморозуміння між парламентарями. Також важливими є і зустрічі в рамках політичних груп або партій на європейському рівні, що об'єднують політиків з усіх держав-членів з членами Європейського парламенту, які теж сприяють формуванню єдиної політичної позиції та координації дій на рівні ЄС [2].

Таким чином, розвиток відносин між Європейським Парламентом і національними парламентами є ключовим фактором для зміцнення демократичної легітимності та підзвітності ЄС. Існуючі форми співпраці, такі як спільні засідання комітетів, міжпарламентські зустрічі та співпраця на рівні голів парламентів, значно сприяють цьому процесу. Однак, необхідно продовжувати розвивати нові форми діалогу та посилювати контроль за управлінням європейськими ресурсами, щоб забезпечити стабільний розвиток ЄС та підвищити довіру громадян до його інституцій. Саме тому, дослідження взаємодії між Європейським Парламентом і національними парламентами країн-членів ЄС є важливим для розуміння багаторівневої структури управління в ЄС та забезпечення демократичної легітимності цього процесу. Лісабонський договір відіграв ключову роль у визначенні ролі національних парламентів, забезпечуючи їхню участь у перевірці дотримання принципу субсидіарності, перегляді договорів та оцінці політики ЄС.

Співпраця між Європейським Парламентом та національними парламентами, що визначена резолюціями Європарламенту, сприяє ефективному та регулярному міжпарламентському співробітництву. Це, в свою чергу, зміцнює координацію та узгодженість політичних дій на різних рівнях управління, підвищуючи прозорість та підзвітність процесу ухвалення рішень в ЄС. Загалом, взаємодія між Європейським Парламентом та національними парламентами є важливою складовою забезпечення демократичного управління в ЄС, а дослідження даного аспекту має велике значення для подальшого розвитку європейської інтеграції та вдосконалення демократичних інститутів.

Література:

1. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT>
2. European Parliament resolution of 7 May 2009 on the development of the relations between the European Parliament and national parliaments under the Treaty of Lisbon (2008/2120(INI)). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1423241614806&uri=CELEX:52009IP0388>